

BIJLAGE

*Jaarverslag
Paleis Het Loo 2019*

PALEIS HET LOO

COLLECTIF

Het verzamelbeleid van Paleis Het Loo richt zich op de geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau. De verzamelingen bestaan zowel uit eigen collectie als bruiklenen van onder meer de Stichting Historische Verzamelingen van het Huis van Oranje-Nassau, de Koninklijke Verzamelingen, de Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, de Stichting tot Instandhouding van het Museum van de Kanselarij der Nederlandse Orden en particulieren. Aankopen konden wij in 2019 financieren dankzij genereuze bijdragen van het *Fonds Voluntariaat Paleis Het Loo*, het *Landheer | Van Hengforden fonds*, *Fonds Dr. H.O.C.R. Ruding*, de *BankGiro Loterij*, *Mondriaan Fonds* en *BPD Cultuurfonds*.

Daarnaast is in 2019 een vervolg gegeven aan het in 2015 gestarte selectietraject voor het ontzamen van collectiestukken die niet binnen het verzamelbeleid van Paleis Het Loo vallen. De in 2019 uit de collectie verwijderde stukken worden in deze bijlage eveneens vermeld.

SCHENKINGEN

Archief

1943-1947

Poëziealbum van Paula Wiessner, dochter van conciërge Wiessner van Paleis Het Loo, met daarin gedichtjes geschreven door de prinsessen Beatrix (1938) en Irene (1939).

Diverse materialen op papier; album (in gesloten toestand): 19 x 11 x 0,6 cm.

Schenking: Mevrouw P. Stykel-Wiessner, Ramona CA (VS). Inventarisnummer: RL42620.

Circa 1955

'Herinneringen aan mijn belevenissen, dat ik werkzaam was in Koninklijke Dienst, bij de Koninklijke Houtvesterijen te Het Loo, van 1906-1955' / memoires, geschreven door de oud-hofjager J.F. ('Jo') Vogel.

Handschrift, losbladig, 19 beschreven bladzijden, 33,5 x 20,5 cm. De tekst van het stuk is gepubliceerd op de website fotoarchiefapeldoorn.nl/het-loo/hofjager-jf-vogel/.

Schenking: De heer B. Meester, Apeldoorn. Binnenkomstnummer: BN2019-04.

Bibliotheek

1810

Nymeegsche na-courant (3 maart 1810) / Nijmegen, J.C. Vieweg, 1810.

1 fol. ; 40,5 x 26 cm. Begint met een brief van Lodewijk Napoleon uit Parijs aan het Wetgevend Ligchaam, 1-2-1810, over de "onregtvaardige beschuldiging, welke men naar ons gedaan heeft, van de zaak van het vastenland verraden te hebben" (doelt op het sluiten van de Hollandse havens voor de handel

met Engeland); gevolgd door een tweede brief van Lodewijk Napoleon en een brief van de Hertog van Cadore, de Franse minister van Buitenlandse Betrekkingen. In de laatste brief is sprake van de "ellendige koopmans-belangen" der Hollanders en wordt aangekondigd de onafhankelijkheid van Holland te beëindigen, de Koning van Holland terug te roepen en de Hollandse havens onder Frans gezag te plaatsen.

Schenking: De heer en mevrouw Van Hasselt, Apeldoorn. Inventarisnummer: 15628.

Fotografie

1937

Foto, *Staatsieportret van Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1962)*, Franz Ziegler (1893-1939); verm. ontwikkelgelatinezilverdruk, 98 x 73 cm; in strakke houten lijst met goudkleurige binnenbies, 109,7 x 84,6 x 5 cm. Gesignd, voorzijde rechtsonder: *Ziegler 1937*.

Herkomst: Bedrijfscollectie Aegon N.V.. Schenking: Aegon N.V., Den Haag. Inventarisnummer: RL42617.

1946

Prentbriefkaart, *Paleis Het Loo of 'Het Witte Loo' in vogelvlucht*

Uitgeverij: Uitg. Mij. Rembrandt N.V., Utrecht; verm. drukinkt, pen, potlood, karton; voorstelling: 10,5 x 16,5 cm, moet: 11,2 x 17,5 cm, drager: 14 x 20 cm. Op de achterzijde met de hand gedateerd en voorzien van namen/handtekeningen van paleispersoneel dat in de zomer van 1946 werkzaam was op Paleis Het Loo.

Herkomst: Aankoop op rommelmarkt, Apeldoorn; daarna familiebezit. Schenking: Familie C. Brüggeman, Apeldoorn. Inventarisnummer: RL42613.

1948

Foto, *Inhuldigingsportret van Juliana, koningin der Nederlanden (1909-2004)*, Marius C. Meijboom (1911-1998); verm. ontwikkelgelatinezilverdruk, 98 x 73 cm; in strakke houten lijst met goudkleurige binnenbies, 109,7 x 84,6 x 5 cm.

Herkomst: Bedrijfscollectie Aegon N.V. Schenking: Aegon N.V., Den Haag. Inventarisnummer: RL42618.

Numismatiek**1995**

Penning, *Vijftig jaar Bevrijding van Nederland, 1945-1995*. Nederlandse Munt (1994-1999), Utrecht / Willem Vis (1936-2007). In opdracht van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Brons, Ø 49,9 mm, 55,27 gram.

In etui; kunststof, imitatieleer, plastic; 2,4 x 7,8 x 7,8 cm.

Schenking: Collectie drs. G.J. van der Meer Mohr, Den Haag. Inventarisnummers: RL42631-1 en -2.

2001

Penning, *Vierhonderdvijftig-jarig huwelijksjubileum van Willem van Oranje en Anna van Buren, 1551-2001*. Koninklijke Nederlandse Munt (sinds 1999), Utrecht / Philip Nathan (1941). Brons, verguld; Ø 41,3 mm, 35,61 gram (in perspex houder). In etui; plastic; 1,3 x 6,6 x 6,8 cm.

Herkomst: Museum Buren en Oranje, Buren; de heer H.W. Bolt, Driel, 2019. Schenking: de heer H.W. Bolt, Driel. Inventarisnummers: RL42632-1 en -2.

Orden & onderscheidingen**1898**

Beloningspenning, Nederland, brons, model Wilhelmina, type 1898, 1ste grootte. 's Rijks Munt (1912-1994), Utrecht / Jan Hendrik Baars (1875-1899); brons; 69,9 x 66,2 mm, 113,4 gram.

Herkomst: Familie Van Olst, Hengelo, ca. 1907; via vererving, familiebezit. Schenking: Familie Schaart-Van Olst, Ugchelen. Inventarisnummer: RL42633.

Schilderijen**1845**

E. de Berney d'Ouvillé (werkz. 1830-1850), *Miniatuurportret van Willem III, koning der Nederlanden (1817-1890)*.

Aquarel op ivoor, in strak messing lijstje; 14,3 x 11,8 x 1,5 cm.

Herkomst: Willem III, koning der Nederlanden (1817-1890); Reinhold Anthonie Klerck (1774-1854); Wilhelmina Marie van Welderen barones Rengers (1885-1972); mr. Jan Arent Godert baron de Vos van Steenwijk (1908-1978); jhr. Frederik Gerhard Lodewijk Oswald van Kretschmar van Veen (1919-2019), vanaf 1977. Legaat: Jhr. Frederik Gerhard Lodewijk Oswald van Kretschmar van Veen. Verworven door bemiddeling van drs. J.P. baron van Tuyll van Serooskerken, Den Haag. Inventarisnummer: RL42614.

1933-1957

Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1960), *Oude schuur bij winterweer*

Schilderij, reproductie op papier, in eenvoudige houten lichtgekleurde lijst; voorstelling: 22,1 x 15,2 cm; lijst: 26,1 x 19,1 x 1,8 cm. Op achterzijde de handgeschreven boodschap van koningin Wilhelmina aan de ontvanger van het stuk: *U dankend voor Uw hartelijk/ schrijven, wensch ik U een heel/ gelukkig 1958 toe/ Pr. Wilhelmina.*

Herkomst: Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1962); mevrouw A.R.A.H.M.O. barones Van den Bogaerde van Terbrugge-barones Van Heeckeren van Kell (1899-1994), 1957-1994; mevrouw T. Hoekstra, 1994-2019. Schenking: mevrouw T. Hoekstra, Den Haag. Verworven door bemiddeling van de heer J. Hoekstra, Wormer. Inventarisnummer: RL42621.

Tekeningen**1960**

Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1960), *Bergen aan een meer bij avondlicht*.

Aquarel op papier, in eenvoudige houten lijst met lichtgekleurde opzetrand; voorstelling: 14 x 19 cm; lijst: 23,6 x 27,9 x 0,9 cm.

Herkomst: Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1962); mevrouw A.R.A.H.M.O. barones Van den Bogaerde van Terbrugge-barones Van Heeckeren van Kell (1899-1994), 1960/1962-1994; mevrouw T. Hoekstra, 1994-2019. Schenking: mevrouw T. Hoekstra, Den Haag. Verworven door bemiddeling van de heer J. Hoekstra, Wormer. Inventarisnummer: RL42621.

BRUIKLENEN**Kunstnijverheid****1733-1775**

Stempel of cachet, *Lakstempel, gebruikt door de Intendant van Paleis Het Loo, in dienst van stadhouder Willem IV*. Onbekende vervaardiger; palmhout, verguld staal; 13 x 3,3 cm. Beeldmerk: *Wapen van de Prins van Oranje*; inscriptie: *SICILLUM DITONIS LOO en HONI SOIT QUI / MAL Y PENSE [op banderol in wapen]*.

Bruikleen: Particuliere collectie, Leiden. Inventarisnummer: X20190001.

1898

Plaquette, *Groot formaat plaquette naar de strooipenningen ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Wilhelmina in 1898*. Modelleur: Jan Hendrik Baars (1875-1899); brons; 35 x 25 cm, 5,6 kg; in brede, gelakt eikenhouten lijst, 49,5 x 39,5 x 3,5 cm.

Herkomst: Onbekende antiquair, Dennenweg Den Haag, voor 1989; Postzegelhandel Keiser & Zoon, Den Haag, voor 1989-2018; Rietdijk Postzegel- en muntenveiling b.v., Den Haag, 2018-2019; veiling Rietdijk Postzegel- en muntenveiling b.v., muntenveiling 406, 6 juni 2019, lot 2280; Geschiedkundige Vereniging

Oranje-Nassau. Bruikleen: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag. Inventarisnummer: A9497.

Tekeningen

Circa 1787

Onbekende vervaardiger, *Ruiterportret van Willem I, koning der Nederlanden (1772-1843) als erfprins*

Waterverf op papier, 42 x 32,5 cm. In strakke houten lijst, 51,5 x 39,5 x 1,5 cm. Opschrift: *ERF PRINS [wapenbord omringd door kanonnen, vaandels en helm met veren] VAN ORANJE*

Herkomst: Collectie Mr. Steven Nicolaas Boudewijn Halbertsma (1884-1965); via vererving, mevrouw J. Halbertsma, Utrecht, tot 2019; Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, 2019. Bruikleen: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag. Verworven door bemiddeling van drs. N. van den Berg, Amsterdam. Inventarisnummer: A9499.

Onbekende vervaardiger, *Ruiterportret van Frederik, prins van Oranje-Nassau (1774-1799)*

Waterverf op papier, 42 x 32,5 cm. In strakke lijst, 51,5 x 39,5 x 1,5 cm. Opschrift: *Held Frederiks Staale Vuyst, Die 'T woest geweld ontroond / Werd door een Throon Heraut met Lauweren be kroond / Wyl Hollands Fiere Leeuw, den tweedragt werpt ter neder / brengt Hercules en hoop naast God Oranje weder [tekst omringt afbeelding van staande leeuw die een allegorische figuur 'Tweedracht' in bedwang houdt]*

Herkomst: Collectie Mr. Steven Nicolaas Boudewijn Halbertsma (1884-1965); via vererving, mevrouw J. Halbertsma, Utrecht, tot 2019; Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, 2019. Bruikleen: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag. Verworven door bemiddeling van drs. N. van den Berg, Amsterdam. Inventarisnummer: A9500.

1996

Ans Markus (1947), *Staatsieportret van Beatrix, koningin der Nederlanden (1938)*.

Aquarel, gouache, houtskool en krijt op papier; 50,5 x 48,8 cm; in moderne aluminium lijst, 75 x 71,5 x 1 cm. Studie voor een portret in opdracht van de Gemeente Tilburg uit 1996.

Herkomst: Eigen bezit kunstenaar, tot 2019; schenking van de kunstenaar aan de Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau ter gelegenheid van het afscheid van de zittende voorzitter, drs. G. J. van der Meer Mohr, van de vereniging op 15 juni 2019. Bruikleen: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag. Inventarisnummer: A9498.

AANKOPEN

Bibliotheek

1677

The London Gazette. Numb. 1257. From Monday December 3. to Thursday December 6. 1677. / Printed

by Tho: Newcomb in the Savoy, 1677. - 1 fol. ; 27,5 x 16,7 cm.

In de krant een voor die tijd uitvoerig bericht uit Dublin, 21 november 1677, over het huwelijk tussen prins Willem III en 'Princess Royal' Mary Stuart, even verder gevolgd door een bericht uit Den Haag, 10 december 1677, over de veilige overkomst van de prins en prinses en over de voorbereiding van de festiviteiten in Den Haag. Eerstgenoemde datum refereert aan de in Engeland gevolgde Juliaanse kalender; de tweede aan de in de Republiek gevolgde Gregoriaanse kalender, die 10 dagen voor loopt op de Juliaanse. Het huwelijk vond in Londen plaats op 4/14 november 1677.

Aankoop: Veiling Bubb Kuypers, Haarlem, 27 november 2019, lot 3148. Inventarisnummer: 15631.

1784

De uitvaart van de Orange echarpe gehouden binnen Utrecht den 14, September 1784 / [Carel van Sticht]. - s.l. : s.n., [1784]. - sig. π2 A8 B2 = [4], 20 pag. (zwart omrand) : frontisp. (kleur) ; 21 cm.

Auteursnaam Carel van Sticht, werkzaam 1784-1785, waarschijnlijk een gefingeerde naam. Het geschrift is gericht tegen het dragen van oranje door officieren van het Utrechtse vrijkorps. Op de titelprent wordt de oranje sjerp, "alleen geschikt voor laffe Oranje Slaven" ten grave gedragen; bij het graf een Utrechtse vlag; rechts het vrijkorps met sjerpen in de kleuren van Utrecht; op de achtergrond omstanders met krakelingen, symbool van leven en dood, dus ook van een nieuw begin.

Aankoop: Veiling Burgersdijk & Niermans, Leiden, 13 november 2019, lot 824. Inventarisnummer: 15627.

Kostuums en textiel

1966

Mouwloze avondjurk, gedragen door Beatrix, prinses der Nederlanden (1938). Couturier: Maison Linette, 's-Hertogenbosch; zijde, metaal, zilverdraad, kunststof; schouderbreedte: 34 cm, ruglengte: 158 cm.

Herkomst: Maison Linette, 's-Hertogenbosch; H.H.K. prinses Beatrix (1938); collectie mevrouw J.M. de Jonge-de Meijere, Amersfoort; collectie Couturage, Haarlem, tot 2019. Aankoop: Couturage, Haarlem. Verworven met steun van het Fonds Voluntariaat Paleis Het Loo. Inventarisnummer: RL42616.

Kunstnijverheid

Circa 1772

Königliche Porzellanmanufaktur Meissen, *Bord, Colombo, onderdeel van het topografische servies van stadhouder Willem V (1748-806)*.

Meissen (DE); tekening: Johannes Rach (1720-1783); porselein; Ø 24,2 cm, 3 cm hoog.

Herkomst: Willem V, prins van Oranje-Nassau (1748-1806), tot ca. 1801; collectie William Thomas Beckford (1760-1844), Fonthill Abbey, Wiltshire (UK), ca. 1801-1822; veiling Christie's London, gehouden te

Fonthill Abbey, 1822; collectie John Farquhar (1751-1826), 1822-1823; veiling Phillips te Fonthill Abbey, 1 oktober 1823, nr. 762 765; collectie F. Hodges, London, 1823-1868; veiling Christie's, Manson & Woods, 19 december 1868, nr. 564638; onbekend, vanaf 1868; onbekende particulier, New Hampshire NH (VS); Ardesh Finds & Furnishings, Shelburne VT (VS), tot 2019; kunsthandel Elsner Antiquitätenhandel, Berlijn (DE), 2019. Aankoop: Elsner Antiquitätenhandel, Berlijn. Verworven met steun van het Fonds Voluntariaat Paleis Het Loo. Inventarisnummer: RL42625.

Prenten

1716

Antoine Aveline (1691-1743) naar P. Menant, *Gezicht op Château de Versailles, gezien vanaf de tuinzijde*. Ets op papier; voorstelling: 49 x 8 cm, moet: 9 x 50,8 cm, blad: 14,8 x 56,5 cm. Opschrift voorzijde: *P.Menant delin; A.Aveline sculp; Chez Delaulne*.

Aankoop: Online veiling via www.catawiki.nl, 13 juli 2019, kavel 27973791. Inventarisnummer: RL42622.

Circa 1717

Antoine Aveline (1691-1743) naar P. Menant, *Gezicht op de Neptunus-fontein in de tuin van Château de Versailles*. Ets op papier; voorstelling: 16,5 x 29,2 cm, blad: 22 x 34 cm. Opschrift voorzijde: *BaBin de Neptune*.

Antoine Aveline (1691-1743) naar P. Menant, *Gezicht op de Latone-fontein in de tuin van Château de Versailles*. Ets op papier; voorstelling: 16,2 x 29,1 cm, blad: 21,8 x 34,3 cm. Opschrift voorzijde: *BaBin de Latone*.

Aankoop: Online veiling via www.catawiki.nl, 13 juli 2019, kavel 27973791. Inventarisnummers: RL42623 en RL42624.

Schilderijen

1698

Jan Hendrik Brandon (ca. 1660-1714), *Portret van koning-stadhouder Willem III (1650-1702) met hoed*.

Olieverf op doek, 79,2 x 64 x 2,2 cm; in eenvoudige, niet originele, verguld houten lijst, 91,5 x 72,5 x 4 cm; opschrift op achterzijde: *J. Brandon pinx. 1698*.

Herkomst: Onbekend; (mogelijk) Frankrijk, ongedetailleerde aankoop, 2001; onbekend, 2001- ca. 2017; aankoop door galerie Passage 125 in Parma (IT), ca. 2017. Aankoop: galerie Passage 125, Brussel (BE). Verworven met steun van Fonds Dr. H.O.C.R. Ruding en het Landheer|Van Hengforden Fonds. Inventarisnummer: RL42619.

GERETOURNEERDE BRUIKLEENEN

Kunstnijverheid

In 2010-2011 bevatte de tentoonstelling *Een Wintertuin herleeft. De exotische plantencollectie van Koning Willem II onder andere twee bijzondere jardinières. De imposante stukken, vervaardigd van Russisch porselein en afkomstig uit Raadhuis De Paauw in Wassenaar, bleven na afloop als langdurig bruikleen in Apeldoorn. Aanvankelijk werden ze in 2013 en 2014 opgesteld in een speciaal ingerichte ruimte in de Oostvleugel: *Jardinières uit De Paauw*. Daarna kregen de bloemenvazen enige tijd een plek in de vaste opstelling in het Corps-de-Logis. Het kleine exemplaar met inventarisnummer X20110014 maakte in 2016-2017 deel uit van de tentoonstelling *Anna Paulowna, kleurrijke koningin*. Na afloop werden beide jardinières gedemonteerd opgeslagen in het tijdelijke depot in Lelystad. Onderzoek wees uit dat ze geen permanente rol zullen spelen in het heringerichte museum (2021), waarna in overleg met de bruikleengever werd besloten het bruikleen te beëindigen. Na herstel van enkele losgeraakte oude restauraties werden de jardinières in 2019 terugbezorgd aan de bruikleengever.*

1840-1850

Keizerlijke Porseleinmanufactuur St. Petersburg, *Porseleinen jardinière, bestaande uit 34 onderdelen, afkomstig uit Raadhuis De Paauw te Wassenaar*. Verguld en beschilderd porselein; 147 x 72 x 72 cm. Inventarisnummers: X20110014-1 t/m -27b.

Keizerlijke Porseleinmanufactuur St. Petersburg, *Porseleinen jardinière, bestaande uit 41 onderdelen, afkomstig uit Raadhuis De Paauw te Wassenaar*. Verguld en beschilderd porselein; 200 x 127,5 x 127,5 cm (inclusief voetstuk). Inventarisnummers: X20110015-1 t/m -17.

Herkomst: Collectie Frederik, prins van Oranje (1797-1881); boedel paleis De Paauw, Wassenaar; Gemeente Wassenaar - Raadhuis De Paauw, Wassenaar; Paleis Het Loo, 2011-2019. Retour bruikleengever: Gemeente Wassenaar, Wassenaar.

Meubilair

In 1987 ontving Paleis Het Loo uit een particuliere collectie tien meubelstukken ter plaatsing in de destijds nieuw ingerichte museale ruimtes. In 1992 kwam er een stuk bij en in 2001 volgden nog eens twee stukken. Aanvankelijk werd ervan uitgegaan dat deze dertien meubels opnieuw zouden worden opgenomen in de museale inrichting. Echter, nu de nieuwe inrichtingsplannen vastere vorm krijgen, blijkt dat voor geen van deze stukken een goede plek kan worden gevonden. De ruimtes waar ze tot 2018 stonden (de Van Deelenkamer in de Oostvleugel

en de Oude Eetzaal in het Corps-de-Logis) krijgen een dermate andere bestemming, dat deze meubels er niet kunnen terugkeren. Ook in andere herin te richten museale vertrekken zijn ze helaas niet in te passen. In overleg met de bruikleengever is dan ook besloten dit bruikleen te beëindigen en in november 2019 keerden de stukken terug naar hun eigenaar.

1650-1674

Onbekende vervaardiger, *Gueridon met achtkantig blad met ingelegd stermtief*. Notenhout; 97,5 x 47 x 47 cm. Inventarisnummer: X20010013-1.

Onbekende vervaardiger, *Gueridon met achtkantig blad met ingelegd stermtief*. Notenhout; 97 x 47 x 47 cm. Inventarisnummer: X20010013-2.

Herkomst: Mr. D.H.M. baron Speyart van Woerden, tot 2004; G.C.J. baron Speyart van Woerden, vanaf 2004; Paleis Het Loo, 2001-2019. Retour bruikleengever: G.C.J. baron Speyart van Woerden, Den Haag.

1675-1699

Onbekende vervaardiger, *Eenpoots klaptafeltje met ovaal blad, geborduurd in gros en petit point*. Hout, notenhout, wol, zijde; 78 x 87 x 66 cm. Inventarisnummer: X19870001.

Onbekende vervaardiger, *Eenpoots klaptafeltje met achtkantig blad, geborduurd in gros- en petit point*. Hout, notenhout, wol, zijde; 76 x 76,5 x 76,5 cm. Inventarisnummer: X19870002.

Onbekende vervaardiger, *Set van zes stoelen, genre Renaissance, met geslingerde poten en bekleding geborduurd in gros point*. Hout, notenhout, wol, zijde, leer; 96,5 x 56 x 54 cm. Inventarisnummers: X19870003-1 t/m -6.

Onbekende vervaardiger, *Set van twee taboeretten, genre Renaissance, met geslingerde poten en bekleding geborduurd in gros point*. Hout, notenhout, wol, zijde; 46 x 47,5 x 40,5 cm. Inventarisnummers: X19870003-7 en -8.

Herkomst: (vermoedelijk) Mevrouw Theodora Maria Blanca van Sasse van Ysselt-barones van Hugenpoth tot Aerdt, 1892; mr. D.H.M. baron Speyart van Woerden, tot 2004; G.C.J. baron Speyart van Woerden, vanaf 2004; Paleis Het Loo, 1987-2019. Retour bruikleengever: G.C.J. baron Speyart van Woerden, Den Haag.

Onbekende vervaardiger, *Armstoel, genre Renaissance, met geslingerde poten en bekleding geborduurd in gros point*. Hout, notenhout, wol, zijde, leer; 110,5 x 71 x 71 cm. Inventarisnummer: X19920002.

Herkomst: Mr. D.H.M. baron Speyart van Woerden, tot 2004; G.C.J. baron Speyart van Woerden, vanaf 2004; Paleis Het Loo, 1992-2019. Retour bruikleengever: G.C.J. baron Speyart van Woerden, Den Haag.

ONTZAMELDE STUKKEN

Meubilair

In aanloop naar de Vernieuwing & Verbouwing werden de depotcollecties verdeeld in drie categorieën: 1) bewaren, 2) nominatielijst voor afstoten en 3) voorstel tot retour bruikleengever. In dit kader onderzochten we onder andere de collectie van de Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau (GVON). Naast de museale collectie van de Vereniging, die in 1977 in bruikleen werd overgedragen aan de Staat der Nederlanden ter plaatsing bij Paleis Het Loo, werd in die periode ook de verenigings-kantoorinventaris overgebracht naar onze gebouwen. Daar kreeg dit niet-museale materiaal door de jaren heen alsnog een inventarisnummer toegekend, hoewel het geen museale achtergrond had en als zodanig ook geen rol speelde binnen de collectie van Paleis Het Loo. In overleg met de GVON werd dan ook besloten de 23 meubelstukken uit de museale inventaris te verwijderen en deze elders onder te brengen. In 2019 resulteerde dit in het afvoeren van veertien stukken, terwijl negen exemplaren nog wachten op herplaatsing buiten het museum.

1800-1824

Onbekende vervaardiger, *Set van twee zwart gepolitoerde gangbanken in Empirestijl, voorzien van nieuw bijgemaakte kussens van rood fluweel*. Hout, eikenhout, metaal, katoen, fluweel. 51 x 115 x 53 cm. Oude inventarisnummers: A8627-1 en -2 en A8628-1 en -2.

Herkomst: Kantoorinventaris Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau; Paleis Het Loo, 1977-2019. Afgevoerd in overleg met bruikleengever: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag.

1850-1899

Onbekende vervaardiger, *Set van drie eikenhouten boerenstoelen met rieten zitting en ronde poten met knoppen*. Hout, eikenhout, riet; 95,5 x 52 x 46 cm. Voormalige inventarisnummers: A8086-1 t/m -3.

Herkomst: Kantoorinventaris Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau; Paleis Het Loo, 1977-2019. Afgevoerd in overleg met bruikleengever: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag.

1875-1899

Onbekende vervaardiger; *Lage eikenhouten kast, genre Hollandse Renaissance, met twee deuren*. Hout, eikenhout, metaal; 131 x 161 x 66,5 cm. Voormalig inventarisnummer: A8069.

Herkomst: Kantoorinventaris Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau; Paleis Het Loo, 1977-2019. Afgevoerd in overleg met bruikleengever: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag.

1900-1949

Onbekende vervaardiger, *Set van twee stoelen met een met groen fluweel beklede zitting en rugleuning, afgezet met grote koperen nagels.* Hout, eikenhout, leer, wol, koper, katoen; 91,5 x 51 x 50 cm. Voormalige inventarisnummers: A1503-1 en -2.

Onbekende vervaardiger, *Set van twee armstoelen met een met groen fluweel beklede zitting en rugleuning, afgezet met grote koperen nagels.* Hout, eikenhout, leer, wol, koper, katoen; 99,5 x 62,5 x 62 cm. Voormalige inventarisnummers: A1503-11 en -12.

Onbekende vervaardiger, *Rustieke tafel op vier zware gedraaide poten, op een H-vormig kruis en op klossen.* Hout, eikenhout, metaal; 77,5 x 211 x 114,5 cm. Voormalig inventarisnummer: A8071.

Herkomst: mevrouw A.H. Bik-Enger, tot 1933; kantoorinventaris Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, vanaf 1933; Paleis Het Loo, 1977-2019. Afgevoerd in overleg met bruikleengever: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag.

Onbekende vervaardiger, *Buffet of Tresoir in laatmiddeleeuwse traditie, in vergaarwerk, bestaande uit een kastje op een hoog onderstel op sporten en klossen.* Hout, eikenhout, metaal; 158 x 98 x 49,5 cm. Voormalig inventarisnummer: A8070.

Herkomst: Kantoorinventaris Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau; Paleis Het Loo, 1977-2019. Afgevoerd in overleg met bruikleengever: Geschiedkundige Vereniging Oranje-Nassau, Den Haag.

Schilderijen

Enige jaren geleden ontving Paleis Het Loo van een kunsthendelaar uit de regio een schilderijtje op zicht dat vervaardigd zou kunnen zijn door koningin Wilhelmina. De oud-vorstin was fervent schilder en deed regelmatig eigen werk cadeau aan mensen uit haar nabije omgeving. Nader onderzoek wees uit dat het schilderijtje niet van de hand van Wilhelmina was, en daarom ook niet van belang voor Paleis Het Loo. In 2019 werd het werkje geretourneerd aan de eigenaar.

1900-1950

Onbekende vervaardiger, *Berglandschap met meer en blauwe lucht.* Olieverf op paneel, in geschulpte donkerbruine lijst met lichte binnenrand; 24 x 30 4,5 cm. Inventarisnummer: T2017.03.

Herkomst: Antiquair Heeren van Bronckhorst (actief tot 2019), Bronckhorst; Paleis Het Loo, ca. 2010-2019. Retour eigenaar: Antiquair Heeren van Bronckhorst (in liquidatie), Bronckhorst/Roermond.

Verlichting

In de jaren 1970-1980 werd - in voorbereiding op de transformatie van het voormalige Apeldoornse paleis tot Paleis Het Loo Nationaal Museum (1984) - gewerkt aan de restauratie en (her)inrichting van het voormalige buitenverblijf van koningin Wilhelmina. Onder andere inrichtingsstukken uit de rijkscollectie - onder beheer van de toenmalige Dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen (tot 1975), tegenwoordig Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) -, werden naar Apeldoorn overgebracht voor het inrichten van de paleis- en personeelsvertrekken. Niet alle daarvoor bedoelde voorwerpen werden ingezet. Sommige objecten bleven sindsdien achter op de zolders van het paleis en vonden als bruikleen of overnamestuk een plek in de museale depotcollectie. Een enkele keer komt het voor dat er een object in deze depotcollectie wordt aangetroffen dat destijds niet is opgenomen in de bruikleen- of overnamedocumenten, waardoor het in feite een verweesde status heeft. Bij dergelijke stukken wordt afgewogen of deze in onze collectie thuishoren en alsnog moeten worden opgenomen in de lopende bruikleenovereenkomst met de RCE, of dat ze kunnen worden geretourneerd aan de eigenaar. In 2019 werd een hanglamp zonder herleidbare paleisgeschiedenis teruggegeven aan de RCE.

1900-1924

Onbekende vervaardiger, *Hanglamp met twee groene opaline kappen.* Koper, metaal, glas; 119 x 92 x 18 cm. Inventarisnummer: AB625.

Herkomst: Dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen / Dienst Verspreide Rijkscollecties, Den Haag; Paleis Het Loo, ca. 1975-2019. Retour bruikleengever: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort/Rijswijk.

TENTOONSTELLINGSVERKEER**Inkomende bruiklenen**

Sinds Paleis Het Loo in januari 2018 zijn deuren sloot, het startsein voor de collectieverhuizing en aansluitend de Vernieuwing & Verbouwing, is er voorlopig een einde gekomen aan eigen tentoonstellingen met bruiklenen van andere museale instellingen. Wel waren er in 2019 verschillende presentaties en opstellingen te zien onder het motto *BuitenGewoon Open*. In een enkel geval werden hierbij objecten vanuit externe

collecties ingezet, maar het merendeel van de presentaties werd uit zowel praktische als veiligheidstechnische overwegingen ingericht met niet-museaal materiaal. Voor de eigen tentoonstellingen en presentaties ontving Paleis Het Loo in 2019 geen nieuwe objecten in bruiklenen van externe partijen.

Uitgaande bruiklenen

Het museum hanteert sinds 1 oktober 2016 een bruikleenstop vanwege de Vernieuwing & Verbouwing en de deelname aan het CollectieCentrum Nederland (CC NL). Toch kon Paleis Het Loo ook in 2019 op beperkte schaal medewerking verlenen aan enkele externe tentoonstellingen en presentaties van Nederlandse instellingen. Het ging hierbij met name om afspraken die al gemaakt waren voor aanvang van de bruikleenstop. Aan de volgende tentoonstellingen en presentaties van andere instellingen werden zestien (sets) objecten uit de collecties van Paleis Het Loo als tijdelijk bruikleen ter beschikking gesteld:

Face Off: Mondriaan vs. hedendaagse kunstenaars (8 maart tot en met 22 september 2019), Villa Mondriaan, Winterswijk. In bruikleen afgestaan: *Portret van Wilhelmina, koningin der Nederlanden (180-1962) / Princesje*, schilder: Piet Mondriaan (1872-1944). Inventarisnummer: RL6196.

Dynasty: glinster & glamour (27 juni 2019 tot en met 1 maart 2020), Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, Schoonhoven. In bruikleen afgestaan: Prijsbokaal, *Scherpschuttersbokaal van de vereniging De Zwijger*, ontwerper: G.W. van Dokkum / uitvoerder: Koninklijke Nederlandse Fabriek J.M. van Kempen en Zn. Inventarisnummer: X20060001.

Zomeropenstelling Koninklijk Staldepartement (27 juli tot en met 24 augustus 2019), Koninklijk Staldepartement, Den Haag. In bruikleen afgestaan: Auto, *Cadillac Convertible Sedan, serie 65*, fabrikant: General Motors; trapauto, *Speelgoedauto voor de prinsen Willem-Alexander, Johan Friso en Constantijn*, vervaardiger: Claus von Amsberg (1926-2002). Inventarisnummers: RL41878 en Stallen115.

J.F.A. Tischbein (1750-1812) - Tischbein en de ontdekking van het gevoel (7 september 2019 tot en met 19 januari 2020), Rijksmuseum Twenthe, Enschede. In bruikleen afgestaan: Schilderij, *Portret van Wilhelmina van Pruisen, prinses van Oranje-Nassau (1751-1820)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Willem V, prins van Oranje (1748-1806)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Willem I, koning der Nederlanden (1772-1842)*, schilder: Johann

Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Willem George Frederik, prins van Oranje (1774-1799)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Louise, prinses van Oranje-Nassau, hertogin van Brunswijk (1770-1819)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Wilhelmina van Pruisen, koningin der Nederlanden (1774-1837)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); pastel, *Jeugdportret van Frederica Louise Wilhelmina, prinses van Pruisen (1774-1837), echtgenote van Willem Frederik, erfprins van Oranje, later koning Willem I*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van prins Friedrich Wilhelm van Nassau-Weilburg*, schilder: vermoedelijk Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812) of Friedrich Georg Weitsch (1758-1828); schilderij, *Portret van Augusta Maria Carolina van Nassau-Weilburg (1764-1802)*, schilder: vermoedelijk Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812) of Friedrich Georg Weitsch (1758-1828); schilderij, *De kinderen van prins Willem V*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Erfprins Willem, later koning Willem I en zijn broer Frederik*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812); schilderij, *Portret van Wilhelmina van Pruisen, prinses van Oranje-Nassau (1751-1820)*, schilder: Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812). Inventarisnummers: A2965, A2966, A3041-a, A3041-b, A3649, A3686, E328, SC/0338, SC/0340, SC/0352, SC/0374, X20070001.

Naast de bovengenoemde tijdelijke bruiklenen en de al in 2018 gestarte projecten voor meerjarige bruiklenen werden ook dit verslagjaar objecten uitgeleend. Door tijdens de verbouwingsjaren op andere locaties delen van de collectie te exposeren, blijven we zichtbaar voor het publiek. In 2019 werden in totaal nog 2 (sets) objecten uit de collecties van Paleis Het Loo aan andere museale instellingen ter beschikking gesteld:

Het in 2018 gestarte meerjarig bruikleen aan Villa Mondriaan, Winterswijk, werd per oktober 2019 volgens afspraak overgenomen door het Mondriaanhuis, Amersfoort. In bruikleen afgestaan: Schilderij, *Portret van Wilhelmina, koningin der Nederlanden (1880-1962) / Princesje*, schilder: Piet Mondriaan (1872-1944). Inventarisnummer: RL6196.

Meerjarig bruikleen aan het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, Schoonhoven, ter plaatsing in de vaste museale opstelling [na afloop van de tijdelijke presentatie *Dynasty: glinster & glamour*, waarin dit stuk ook een rol speelde]. In bruikleen afgestaan: Prijsbokaal, *Scherpschuttersbokaal van de vereniging De Zwijger*, ontwerper: G.W. van Dokkum / uitvoerder: Koninklijke Nederlandse Fabriek J.M. van Kempen en Zn. Inventarisnummer: X20060001.